

Beatus venter, qui te portavit et ubera, quae suxisti
(*Dom III in quadragesima, Q49*)

Dnes čteme v evangeliu, že panna nebo žena řekla našemu Pánu: *blažené je tělo, jež tě nosilo, blažené jsou prsy, jež jsi ssál.* Tu Pán pravil: správně díš.. Blažené tělo, jež mě nosilo, a blažené jsou prsy, jež jsem ssál. Ale ještě blaženější je člověk, jenž slyší mé slovo a podrží ho.“

Bedlivě si všimněte oněch slov, jež Kristus řekl: „blaženější je člověk, jenž slyší a podrží mé slovo , nežli tělo, jež mě nosilo a prsy, jež jsem ssál.“ Kdybych to řekl já a kdyby to byla má vlastní slova - že totiž je blaženější člověk, jenž slyší a uchová boží slovo, nežli je od narození maria, jež je Kristovou tělesnou matkou - kdbych tedy řekl něco takového já, lidé by se asi divili. Ale řekl to Kristus. Proto tomu musí člověk věřit jako pravdě, protože Kristus je pravda.

A všimněte si: Kdo ho slyší, ten slyší slovo boží. Slyší Krista, zrozeného z Otce v naprosté rovnosti Otci přijavšího naše lidství, svojí osobou sjednoceného, pravého Boha a pravého člověka - Krista, to je to Slovo, které slyší ten, kdo slyší slovo boží a dokonale ho uchová.

Svatý Gregorius sepsal čtyry kusy, které musí mít ten kdo „slyší boží slovo a uchovává ho.“ První je ten, že se člověk má umrtvit ve všem tělesném vnímání a umrtvit v sobě vše tělesné a být mrtev pro vše, co je pomíjivé. Druhý je, že se má cele pozdvihnout k Bohu s vyznáním, s láskou a s pravou niterností. Třetí kus říká, že nemá nikomu činit nic, co by ho bolelo. A čtvrtý kus je, že má být v tělesných věcech umírněný a dobrotivý v duchu, aby všem štědře dával.

Někteří lidé se zdají být štědrí, ale ves kutečnosti nedávají nic. Jsou to lidé, kteří svoje dary dávají, a mají přitom více nežli dávají, ti, kteří spíše půjčují a nevzdávají se svého daru, a nebo kteří něco za svůj dar požadují nějakou službu, nebo aby jim někdo něco dal jiného, anebo aby se domohli nějakého dědictví. Dary takových lidí lidé by se spíše měli nazývat vymáháním požadavků, nežli dáváním, protože ve skutečnosti nic nedávají. Náš Pán Ježíš Kristus byl svobodný a chudý ve všech svých darech, jež nám štědře dával. Ve všech svých darech nehledal své, ale více: hledal jen čest a chválu svého Otce a naši blaženost, a trpěl a vydal se smrti z pravé lásky. A který člověk chce dávat pro lásku boží má i světské zboží rozdávat jen v Bohu, aby si tím nevymínil nějakou protislužbu nebo nějaký jiný dar, ani pomíjivou slávu a vůbec aby nehledal nic svého, ale jen boží slávu a čest a pomoc svému bližnímu v Bohu, jemuž něco schází v jeho potřebnosti. A tak má také rozdávat duchovní zboží - aby své spolukřesťany rád v lásce přijímal, aby pro ně strávil v Bohu svůj život a netoužil po díku ani po odměně ani po nějaké přednosti od lidí, a také aby netoužil po žádné odměně od Boha za tu službu, čili jen pro boží chválu. Má tedy být ve svém darování tak svobodný, jako byl ve všech svých darech, jež nám dal, svobodný a chudý Kristus. Ten rozdával to, co bylo jeho Otce. Kdo jedná podle těchto čtyř kusů, ten může vpravdě věřit, že boží slovo slyší a dodržuje ho.

Tohle jsem řekl před vlastním kázáním proto, než se shromáždíte. Promiňte mi, že jsem vás tím zdržel. Teď chci doopravdy kázat.

A z evangelia si vybereme tři artikuly, o nichž budu kázat. První je: „Kdo slyší boží slovo a zachovává ho, je blažený.“ Druhý je: „Jestliže pšeničné zrnó nepadne do země a nezmaří se v ní, zůstane samo. Jestliže však padne do země a zmaří se v ní, přinese stonásobný plod.“ Třetí: Kristus řekl: „Nikdo pod zákonem, jenž povstal z těla ženy, není větší než Jan Křtitel.“ Nechám být teď ty druhé dva a pohovořím o prvním článku.

A Kristus řekl: „Kdo slyší boží slovo a uchovává ho, je blažený.“ Pilně si všimněte jeho významu. Sám Otec neslyší nic než toto Slovo, nezná nic než toto Slovo, nevysloví nic než toto Slovo, nezrodí nic než toto Slovo. Právě v tomto Slově Otec slyší a poznává a rodí sama sebe a zároveň toto Slovo a veškeré věci i své božství ve své podstatě; [tedy sama sebe podle přirozenosti; a toto Slovo též

přirozenosti, avšak v jiné osobě. A všimněme si také způsobu, jakým se to říká! Otec vyjadřuje zřetelně celou svoji přirozenost ve svém věčném Slově. Nevyslovuje Slovo vůlí jako akt vůle, jako když se něco vyslovuje nebo činí silou vůle; v téže síle však dopustit, co chce. Také není nic mimo Otce a mimo Jehověčné Slovo; ba spíše - ať chce nebo nechce, musí vydávat to Slovo a bez ustání je rodit, neboť je s Otcem tak přirozeně srostlé, zcela zakořeněné v Otcovské přirozenosti, tak jako Otec sám.

Hleďte, Bůh to Slovo pronáší dobrovolně, ale ne z vůle, přirozeně, ale ne z přirozenosti. Tímto Slovem Bůh vyřkl mého ducha i tvého ducha, jakož i ducha každého jiného člověka. A tímto výrokem jsme ty i já přirozenými božími syny, jako samo Slovo. Vždyť jsem řekl, že Otec nezná nic nežli toto Slovo a sebe sama, a veškerá božská přirozenost a všechny věci jsou v tomto Slově; a vše, co v něm poznává, je tomu Slovu rovné a je přirozeností onoho Slova v pravdě. A jestliže ti tedy Otec udílí poznání a zjevuje se, dává ti s tím současně opravdově a v pravdě život i svou bytost a své božství. Lidský otec v tomto životě předává svému synu svou přirozenost, ale nedává mu svůj vlastní život ani jiné bytí, nežli jaké otec má. To se prokazuje tak: Otec může zemřít a přitom jeho dítě může žít, nebo dítě může zemřít a otec žít. Kdyby měli oba tentýž život a totéž bytí, bylo by nutno, aby oba buď žili, nebo umřeli současně, ježto by jejich život a podstata byly jedno. Ale tak tomu není. Proto je jeden druhému odcizen a jsou vzájemně odděleni svým životem a bytostí. Přenesu-li oheň z jednoho místa na druhé, je rozdělen, ale je stále ohněm; jeden ohýnek může hořet a druhý uhasnout, nebo naopak, takže ani jeden není věčný.

Ale jak jsem řekl: Otec v nebesch dává věčně své Slovo a ve svém Slově dává zároveň svůj vlastní život, své vlastní bytí i své božství, ježto Otec a Slovo jsou dvě osoby, ale jeden nerozdílný život a jedno nerozdílné bytí. Když tě Otec pojme do tohoto světla, světla rozumového, ale nezjeví toto světlo ve světle podle své specifické vlastnosti, jak v tomto světle otcovskou mocí poznává sám sebe i všechno i své Slovo podle řádu a pravdy, jak jsem řekl, dá ti moc společně s Ním zrodit sebe i všechno, i svou vlastní sílu právě tak jako svému Slovu. Budeš tedy společně s Otcem v Otcově moci v jediném okamžiku stále rodit sama sebe i všechno. V tomto světle, jak jsem řekl, nečiní Bůh žádného rozdílu mezi tebou a jím, a nedává nikomu přednost, o nic více a onic méně, nežli mezi sebou a svým Slovem. Ježto Otec, ty sám i všechno jste týmž Slovem ve světle.

A nyní si vezmu jinou věc, kterou náš Pán řekl: Když nepadne pšeničné zrnko do země a nezmaří se v ní, zůstane samo a nepřinese ovoce. Padne-li však do země a zahyne v ní, přinese stonásobný plod. „Stonásobný“ to je řečeno v duchovním smyslu jako nespočetný. Co však je to pšeničné zrnko, jež padá do země, a co je země, do níž má padnout? Mám-li vás o tom nyní poučit, je pšeničné zrnko duch, jak se domu říká, nebo také lidská duše, a zemí, do níž má padnout, je blahoslavené lidství Ježíše Krista; to je totiž to nejušlechtlejší pole zemí kdy zplozené a připravené nést plod. To pole připravil sám Otec a Svatý Duch. A ejhle, co bylo plodem tohoto drahocenného pole lidství Ježíše Krista? Byla to jeho vznešená duše, od okamžiku, kdy se stalo, že z vůle boží a z moci Svatého Ducha bylo k lidskému prospěchu v těle naší milé Paní stvořeno ono vznešené lidství, tělo a duše, kteréžto tělo a duše byly jediném okamžiku sjednoceny s věčným Slovem. Jak jen rychle a pravdivě došlo k onomu sjednocení! A jakmile tělo a duše pochopily, že to je ono, v tom okamžiku se ono chopilo lidské přirozenosti a přivlastnilo si obě přirozenosti: lidskou i božskou; pravý Bůh a pravý člověk, to je Kristus Bůh.

A pohleďte také na způsob této plodnosti. Jeho vznešenou duši nazývám v této chvíli pšeničným zrnem, jež se trpně i činně, v utrpení i smrti zmařila v zemi jeho vznešeného lidství, jako ono slovo, jež sám pronesl, když měl trpět: „Zkormoučená je má duše k smrti.“ Tím nemyslel svou vznešenou duši tak, jak rozumově nazírá nejvyšší dobro, s nímž je svou osobou spojen a on sám jím je tímto spojením a svou osobou; to chtěl neustále ve své svrchované moci ukázat svým výsostným utrpením, nyní i vždycky, jak to nyní činí; v té ho nemohlo přepadnout žádné soužení, ani trýzeň ani smrt. Tak skutečně: když tělo v trýzni zemřelo na kříži, jeho vznešený duch stále žil ve věčné přítomnosti. Ale tou částí, jíž byl vznešený duch skutečně přizpůsoben smyslnosti a životu v jeho

svatém těle, potud náš Pán nazýval svého stvořeného ducha duší, jež dala život tělu a byla spojena se smysly a se skutečností. Takto tedy a natolik byla jeho duše „zkormoucená až k smrti“; tělem, ježto tělo muselo zemřít.

A teď promluvíme o onom zmaření, jak dvojnásobným způsobem zmařil pšeničné zrnko, svou vznešenou duší, v těle. Jedním způsobem tak, jak jsem již řekl – že duše měla rozumové nazírání božské povahy spolu s věčným Slovem. Od prvního okamžiku svého stvoření a spojení se tak zmařila v zemi, v těle, že již s ním neměla nic společného, než že s ním bylo spojeno a žila spolu s ním. Ale její život v těle byl [zároveň] mimo tělo, bezprostředně v Bohu beze vší překážky, a tak se zmařila v zemi, že již s ním neměla nic společného, než že s ním byla spojena.

Druhý způsob zmaření v zemi, v těle, byl ten, jak jsem říkal - že dala život tělu a spojila se se smysly; pak také měla společně s tělem plno trápení a bolesti, nepohody a soužení, až k smrti, takže ona s tělem - nebo tělo s ní - máme-li to tak vyjádřit - nikdy nemělo spočinutí, ani příbytku ani trvalého dostatku, neboť tělo bylo smrtelné. A to je ten druhý způsob, jak pšeničné zrnko, ušlechtilá duše se takto zmařilo a zbavilo klidu a odpočinku.

A pohleďte na onen stonásobný a nesčetný výtěžek tohoto pšeničného zrnka! Prvním plodem je, že vzdalo chválu a čest Otci a celé božské přirozenosti tím, že se ani na nejmenší okamžik svými nejvyššími silami neodvrátilo od toho, co bylo správou rozumu a od toho, co mělo vytrpět tělo, a zůstalo po všechen čas v kontemplaci a neustálé vnitřní chvále Otcovy vlády. Tak to je jeden způsob užítka pšeničného zrnka, vzešlého ze země jeho svatého lidství. Druhý způsob je ten, že všechno spasitelné utrpení jeho lidství, jež v tomto životě trpělo skrze hlad, žízeň, chlad, horko, vítr, déšť, kroupy, sníh a veškerou bolest i hořkou smrt, vesměs obětovalo nebeskému Otci k jeho chvále. To je jemu ke slávě a užítkem pro veškeré stvoření, které ho chce následovat životem dle jeho milosti a v jeho síle. Hle, to je druhý užitek jeho svatého lidství a pšeničného zrna jeho vznešené duše, které tak přineslo užitek ke chvále své a ke spáse přirozenosti lidské.

Slyšeli jste tedy jaký plod přinesla vznešená duše našeho Pána Ježíše Krista ve svém svatém lidství. A teď byste také měli nahlédnout, jak k tomu má přistoupit člověk. Jestliže chce člověk uvrhnout svoji duši, zrko pšeničné, na pole lidství Kristova, aby se tam zmařilo a přineslo plod, způsob jeho zmaření musí být také dvojnásobný. Jeden možno označit za tělesný a druhý za duchovní. Ten tělesný způsob je možno chápat takto: Jakkoli člověk trpí hladem, žízní, chladem, horkem, nebo tím, že jím lidé pohrdají a snášejí veškeré nezasloužené utrpení, ať již je Bůh na člověka dopustí v jakékoli podobě, to vše má dobrovolně a s radostí přijímat, vpravdě jako by ho Bůh nestvořil pro nic jiného nežli k utrpení, námaze a nepohodě, a nemá na zemi ani na nebi hledati ničeho pro sebe, ale veškeré své utrpení má považovat za nicotné, vpravdě za kapku vody oproti širému moři. Ve srovnání s velikým utrpením Kristovým máš veškeré svoje utrpení považovat za maličkost. Tak tvá duše, zrnko pšeničné, přinese plod na vznešeném poli lidství Kristova, zmaří se na něm, když se vzdá samo sebe. To je jeden způsob, jímž přináší plod pšeničné zrnko, jež padlo na pole a do země lidství Kristova.

Ale pohleďte ještě na druhý způsob duchovního užítka pšeničného zrnka. a ten je: veškerý duchovní hlad a všechnu hořkost, kterou se na něj Bůh oboří, má trpělivě snést. A ještě by si neměl nic vnitřního ani vnějšího přát, když tak učiní. A kdyby ho chtěl Bůh zničit, nebo uvrhnout do pekla, neměl by si nic přát, ani toužit po tom, aby ho Bůh zachoval v jeho stavu anebo uchránil pekla, ale má nechat Boha s sebou učinit, cokoli chce, jako by vůbec nebyl; Bůh má mít nade vším, co je tvé a co jsi ty takovou moc, jakou má nad svou nestvořenou přirozeností. A ještě přidám jeden bod: Kdyby tě Bůh vyzdvihl a vysvobodil z vnitřní nouze a bohatě tě uvnitř obdaroval milostí a vyvýšil by tě k sobě natolik, nakolik to jen tvá duše dokáže přijmout, aby ses tehdy vůči tomuto bohatství choval tak svobodně, jak jen tvá duše dokáže, a jen Bohu za ně vzdával chválu, kdyžž On tě učinil z ničeho něčím. To je druhý užitek, který tvá duše, pšeničné zrnko, přijímá ze země lidství Kristova, který u veškeré své vyvýšenosti nelpěl na svých potřebách, jak sám pravil farizejům: Kdybych

vyhledával své vlastní cti, nebyla by to má čest. Já hledám čest Otce, jenž mě poslal.

Třetím bodem dnešního kázání je, že náš Pán řekl: Jan křitel je veliký, je největší ze všech synů ženy. Kdyby však byl někdo menší než Jan, byl by větší v nebeském království. Ejhe, jak podivuhodná a zvláštní jsou slova Kristova, který velebil Jana za jeho velikost, že je vpravdě největší z těch, kdo povstali z ženského lůna a ještě k tomu řekl: Kdyby byl někdo menší než Jan, byl by větší v nebeském království. Jak tomu máme rozumět? To vám ukáží. Náš Pán nehovoří v rozporu se svým vlastním slovem. Když velebil Jana, že je veliký, mínil tím, že je maličký pravou pokorou - a to byla jeho velikost. To vidíme na tom, že Kristus sám řekl: Učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný srdcem. Vše, co je u nás ctnost, je u Boha jeho čirá podstata a jeho vlastní přirozenost. Proto Kristus řekl: Učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný srdcem. A ať byl Jan sebevíc pokorný, přesto měla jeho ctnost míru a nad tuto míru nemohl být pokornější, ani větší, ani lepší, nežli jaký právě byl. A tu náš Pán říká: Kdyby byl někdo menší než Jan, byl by větší v nebeském království - jako by chtěl říci: Kdyby byl někdo, kdo by překonal jeho pokoru, třeba jen o vlasek, nebo co by se za nehet vlezlo, a byl by o to pokornější než Jan, byl by na věky v nebeském království větší.

Ale pochopte to správně! Jan ani nikdo ze svatých nám není dán za vzor a závazný a konečný cíl k následování. Kristus, náš Pán, je jediný cíl, který máme následovat, u něhož máme setrvat a k němuž máme být připojeni jako rovní v jeho slávě, jež nám přísluší vzhledem k tomuto spojení s ním. Žádný svatý v nebeském království není tak svatý a dokonalý, aby jeho ctnost neměla míru; a podle této míry se také měří velikost jeho věčného života. A veškerá jeho dokonalost spočívá právě na takové míře. Je to pravda pravdoucí: kdyby byl člověk, který by překonal míru ctnosti toho největšího světce, který prožil svůj život v ctnosti a za to obdržel věčnou blaženost, tedy kdyby byl jediný takový člověk, který by byl jen o píd' předčil míru jeho ctnosti, byl by o to také světlejší a blaženější, než kdy byl tento světec. Při Bohu přísahám, je to tak, jako že je Bůh živ: Není v nebi světce tak dokonalého, abys míru jeho svatosti nemohl svým životem a svou svatostí překonat a v nebi ve věčném životě jej předstihnout. Proto říkám: kdyby byl někdo pokornější a menší než Jan, byl by na věky v nebeském království větší. A to je pravá pokora, když si člověk tak, jak je stvořen a učiněn z nicoty, nic nepřivlastňuje a sám ze sebe nic nečiní, ale ve všem čeká na světlo milosti. Pokud to člověk takto zná konat a nekonat, je to pravá a přirozená pokora. A pokora ducha je to, když si vůbec nepřivlastňuje žádná dobra, jež mu kdy Bůh prokázal, nemá je za vlastní a staví se jako by vůbec nebyl.

Bůh nám pomoz, abychom byli takto pokorní. Amen.